

KORONAVİRÜS SALGINI SEBEBİYLE CEZAEVLERİNDE ALINMASI GEREKEN ACİL ÖNLEMLER

Hızla yayılan Koronavirüs salgını karşısında en fazla risk oluşturan alanların başında cezaevleri geliyor. Sokağa çıkmanın ancak zorunlu hallerde uygun görüldüğü, kamu kurumlarının ve özel kuruluşların insan yoğunluğunu azaltmak ve sosyal mesafeyi sağlamak amacıyla yoğun tedbirlere başvurduğu bir ortamda, şartları itibariyle cezaevleri ile ilgili alınan koruma tedbirleri, ne yazık ki, çok zayıf kalmaktadır.

Avukat görüşmesi ve ziyaretçi yasağı yanında cezaevi personelinin izolasyonunu sağlama amacı ile sınırlandırılan koruma tedbirleri doğal olarak çok yetersiz kalmakta, mahpuslar ve aileleri haklı olarak endişe duymaktadırlar.

Cezaevlerinin olağan kapasitesinin 115 bin, artırılmış kapasitelerinin 220 bin civarında olmasına rağmen; yaklaşık 300 bin mahpus yanında 150 bine yakın cezaevi personelinin bulunduğu ortamlarda sosyal mesafe sağlamanın olanaksız olduğu izahıtan varestedir. Cezaevlerinin fiziki yapısı, maddi koşulları ve uygulanan muameleler bir bütün olarak insan onuruna yakışır nitelikte olması gerekirken, 8 kişilik koğuşlarda 20 kişinin yaşamaya çalıştığı örnekler hayli fazladır.

Diğer taraftan mahpusların; yeterli düzeyde sağlıklı yaşam koşullarına, doktora ve tıbbi bakıma, sağlıklı besine erişimine ilişkin ciddi sıkıntıların bulunduğu TBMM İnsan Hakları Komisyonu'nun ve sivil toplum kuruluşlarının raporlarında vurgulanmaktadır. Hapishanelerde halen yüzlercesi ağır olmak üzere, binden fazla hasta tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır.

Cezaevlerinin bu şartlarında yaygınlaşan salgın karşısında mahpusların sağlıklarını ve yaşamlarını korumak adeta imkânsızdır, bu sebeple cezaevlerindeki yoğunluğun azaltılması zorunludur.

Bu süreç, son dönemde gündemde olan İnfaz Yasası değişikliği dışında, kendi zorunlu koşulları içinde değerlendirilerek yürütülmelidir. Devlet, cezaevleri gibi devletin denetimi altındaki yerlerde bulunan insanların vazgeçilmez ve ertelenemez hakları olan sağlık ve yaşamlarının güvence altına alınmasından sorumludur ve yeterli önlemleri almakla yükümlüdür.

Bu sorumluluk, suçları ne olursa olsun, cezaevinde bulunan herkes için eşit derecede geçerlidir. Özellikle riskli gruplarda sağlık ve yaşam hakkının önüne geçirilecek her türlü ayırım, Anayasa'nın 10. maddesine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14. maddesine açıkça aykırıdır. Virüsün ayırım gözetmediği aynı statüdeki insanlar arasında gözetilebilecek tek bir ayırım veya kriter, sağlık ve yaşam hakkına yapılan önemli bir insan hakkı ihlalidir.

Bu çerçevede öncelikli olarak;

- Salgının tehdit ettiği riskli kişi grubunda olan; terör örgütü kuruculuğu ve yöneticiliği, cebir, şiddet ve silah kullanmakla ilintili terör örgütü üyeliği, şiddeti teşvik eden veya savunan terör örgütü propagandası suçları ile mükerrer suçlar, adam öldürme, nitelikli yaralama, kadına yönelik şiddet, cinsel saldırı, cinsel istismar, uyuşturucu ticareti gibi suçlar dışında kalan; hastalar, 60 yaş üzerindeki yaşlılar, engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen kişiler, gebe olan veya doğurduğu tarihten itibaren 3 yıl geçmemiş bulunan kadınlar ve çocukların şartla salıverme, infaza ara verme gibi yasal düzenlemelerle öncelikle ve acilen tahliye edilmeleri gerekir.
- Cezaevlerinde bulunan 40 binden fazla tutukludan; terör örgütü kuruculuğu ve yöneticiliği, cebir, şiddet ve silah kullanmakla ilintili terör örgütü üyeliği, şiddeti teşvik eden veya savunan terör örgütü propagandası suçları ile mükerrer suçlar, adam öldürme, nitelikli yaralama, kadına yönelik şiddet, cinsel saldırı, cinsel istismar, uyuşturucu ticareti gibi suçlar dışında kalanların adli kontrol ve diğer tedbirlere başvurulacak acilen tahliye edilmeleri gerekir.
- Eşitlik ilkesi gereğince bu kapsam dışında kalan tüm mahpusların; sağlık hizmetlerine ve sağlıklı/vitaminli gıdaya erişimlerinin sağlanması ve cezaevlerinin fiziki ortamının kişisel mesafeyi koruyacak şekilde şekillendirilmesi yönünde tedbirlerin acilen alınması gerekir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.